

Список літератури: 1. Йонас. Г. Принцип ответственности. Опыт этики для технологической цивилизации / Перевод с нем., предисловие, примечания И.И. Маханькова. – М. : Айрис-пресс, 2004. – 480 с. 2. Ясперс К. Смысл и назначение истории / Перевод с нем. – М. : Политиздат, 1991. – 527 с. 3. Пономарьов О.С. Моральнісні вектори розвитку техногенної цивілізації / Пономарьов О.С. // Людина, культура, техніка в новому тисячолітті: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції, 22–23 квітня 2014 р. / редкол. Гайдачук О.В., Копилов В.О. та ін. – Х. : НАУ «ХАІ», 2014. – С. 17–18. 4. Профессиональная этика инженера. Ведомости. Вып. 17 / Под ред. В.И. Бакштановского, Н.Н. Карнаухова. – Тюмень : НИИ ПЭ, 2000. – 230 с.

*Паньків М.М.
м. Харків, Україна*

ПРОФЕСІЙНА МОДЕЛЬ ФАХІВЦЯ ТУРИСТСЬКОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Сьогодні у вітчизняній економіці активно розвивається сфера послуг. Зростає попит на якісні туристські, рекреаційні, курортно-санаторні, готельні та інші соціально-культурні послуги. За цих умов потрібні фахівці, здатні задовольняти запити споживачів цих послуг, що у свою чергу пред'являє високі вимоги до професійних якостей фахівця цієї сфери.

Спеціальність «туризм» універсальна за обсягом знань і можливостями їх застосування та передбачає підготовку фахівця у галузі суспільної комунікації. Підготовка працівників в сфері туризму обумовлена багатопрофільним характером туристської діяльності, яка потребує висококваліфікованих кадрів і принципово нових технологій обслуговування.

Майбутні фахівці туристської галузі повинні вміти «працювати в команді, бути комунікабельними, самостійно вирішувати нестандартні виробничі завдання, креативно мислити, генерувати нові ідеї, уникати будь-яких конфліктних ситуацій, вміти швидко з них виходити» [2]. Таким чином, завданням професійної освіти є готувати висококваліфікованих, грамотних спеціалістів з належним інтелектуальним потенціалом.

Багатогранність завдань підготовки фахівців у сфері туризму в умовах нової соціально-економічної формації привела до створення моделей, що дозволяють задавати пріоритетні напрями в професійній підготовці; надавати освітні послуги відповідно до змін потреб ринку праці, освітніх установ, служб зайнятості, децентралізованих структур управління, педагогів і фахівців; забезпечувати системність і цілісність організації професійної підготовки в контексті процесів реформування і розвитку професійної освіти [1].

Сучасна модель професійної туристської освіти сформована на основі багаторівневої, територіально розгалуженої системи безперервної підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації туристських кадрів. Ця модель засновується на наступних принципах: 1) орієнтованість на практичну підготовку фахівців з урахуванням кращих світових стандартів; 2) облік запитів працедавців, їх кваліфікаційних вимог; 3) компетентнісний підхід; 4) надання студентам можливості вибору індивідуальної освітньої траєкторії, забезпечення безперервності і багаторівневості програм; 5) отримання «подвійного» диплому і додаткових кваліфікаційних сертифікатів; 6) застосування сучасних інформаційних і освітніх технологій в навчанні [4].

Структура і зміст інноваційних педагогічних технологій проектується з урахуванням того, що ефективність навчання визначається як рівнем кваліфікації викладачів, так і ціннісними орієнтаціями на галузь професійної діяльності майбутніх випускників. Виходячи зі специфіки педагогічної праці, викладачі є не лише джерелами навчально-пізнавальної, навчально-виробничої та етичної інформації, організаторами діяльності і спілкування студентів, але і носіями регіональної та професійної культури майбутніх фахівців туристської галузі.

Професійна компетентність педагога припускає сформованість професійно-предметних і педагогічних знань і умінь, володіння навичками міжособистісних комунікацій, готовність до творчості і т. д. Кожен викладач має право визначити для себе прийнятні ідеї і теорії, що є його педагогічним кредо в реалізації концепції професійної підготовки фахівців.

Процес формування професійних компетентностей фахівців з туризму буде ефективнішим, якщо:

- обґрунтування професійно значимих якостей фахівця з туризму здійснюватиметься на основі аналізу змісту професійної діяльності;

- процес навчання будується в контексті особистісно орієнтованого, системного і діяльнісного підходів і спрямований на використання методів і форм навчання, що дозволяють оптимізувати процес формування професійних компетентностей;

- формування професійно значимих компетентностей, що визначають успіх їх майбутньої професійної діяльності, здійснюватиметься у руслі усвідомленого прийняття їх студентами.

Інноваційна складова програм професійної підготовки фахівців для сфери туризму (за Т.М Третяковою) включає наступні компоненти [6]:

- вдосконалення загальнопрофесійних умінь, освоєння алгоритмів;

- розвиток емоційної стійкості, умінь впливати на майбутнього клієнта;

- формування потреб і розвиток здібностей поповнювати професійні знання;

- розвиток загальної ерудиції як професійної компетенції, зміцнення громадянської позиції;
- поглиблення ціннісних орієнтацій, розвиток навичок мислення;
- освоєння способів виявлення рівня підготовленості і індивідуальних особливостей студентів;
- формування і реалізація програм педагогічної взаємодії;
- формування здатності постановки нових дидактичних цілей і організація їх втілення, критична оцінка результатів;
- оволодіння педагогічним менеджментом;
- систематичне ознайомлення з інноваціями і досягненнями педагогічної науки.

Такі освітні програми дозволяють варіативно і гнучко здійснити відбір змісту навчання залежно від цілей професійної підготовки, рівнів реалізації основної освітньої програми, потреб студентів, рівня їх підготовленості і індивідуальних особливостей.

Професійні компетенції, що є елементом структури особистості, доцільно формувати в процесі професійної підготовки у ВНЗ в системі спеціально створених умов. Ефективність процесу формування професійних компетенцій фахівця з туризму обумовлена наступними педагогічними умовами [7]:

1. Цільовими (відбір змісту, методів, технологій навчання для ефективного формування професійних компетенцій майбутніх фахівців з туризму).

Реалізація цільової умови вимагає переробки програм загальнопрофесійного блоку, розробки змісту дисциплін, що сприяє цілеспрямованому і ефективному формуванню професійних компетенцій фахівців. Виходячи з аналізу державного освітнього стандарту, програм представленого блоку, можна констатувати, що їх зміст орієнтований у більшій міри на систематизоване і послідовне засвоєння студентами теоретичних знань з дисципліни.

2. Змістовними (переробка програм дисциплін загальнопрофесійного блоку з урахуванням вимог до фахівця; розробка і впровадження в учбовий процес дисципліни, що цілеспрямовано формує професійні компетенції майбутніх фахівців, свідоме відношення студентів до майбутньої професійної діяльності, зацікавленість студентів у підвищенні професійної майстерності).

3. Технологічними (реалізація ідей особистісно орієнтованого підходу, проектування процесу формування професійних компетенцій фахівця з використанням активних методів навчання, моделювання професійної діяльності).

Створення передумов для бачення перспектив майбутньої діяльності обумовлює специфічні особливості організації і змісту професійного

навчання, до яких належить необхідність активізації пізнавальної діяльності студентів, що сприяє розвитку пізнавальних можливостей, прагненню безперервно поповнювати і удосконалювати свої професійні знання, розширювати свій кругозір.

Найбільш перспективний підхід у вирішенні проблем професійної підготовки фахівців з туризму є практико-орієнтований підхід до навчання (власне практичний аспект підготовки), що забезпечує використання у процесі викладання дисциплін виробничої бази спеціальності; залучення практиків-фахівців до викладання в межах основних дисциплін спеціальності; створення на базі ВНЗ спеціалізованого кабінету туризму; впровадження практичної складової в навчальні дисципліни; створення інформаційної бази спеціальності, що відповідає сучасним вимогам [3].

Важливим компонентом професійної підготовки студентів спеціальності «туризм» є застосування в процесі навчання професійно орієнтованих технологій, використання завдань із застосуванням методу імітації професійної діяльності, аналізу виробничих ситуацій. Це стимулює пізнавальну мотивацію в сфері професійної діяльності, що веде до усвідомленого прийняття студентами особистісних якостей, що визначають успіх майбутньої професійної діяльності і підвищення рівня їх сформованості[5].

Таким чином, туристська освіта є складним механізмом, який постійно вдосконалюється та дозволяє активно впроваджувати інноваційні програми для підготовки туристських кадрів і використовувати зарубіжний досвід підготовки туристських кадрів. Ставлення майбутніх фахівців туристської галузі до спеціальності багато в чому визначається характером навчальної роботи, в якій, як вважають багато дослідників, повинна певним чином моделюватися професійна діяльність. Організація навчального процесу повинна забезпечити перехід з позиції студента в позицію фахівця, а потім «трансформацію навчальної діяльності в професійну».

Список літератури: 1. Бондарь И.И. Профессиональное туристское образование на современном этапе развития / И.И. Бондарь // Культура народов Причерноморья. – 2012. – № 232. – С. 231–233. 2. Виноградова О.В. Туризм – як предмет наукових досліджень у контексті підготовки висококваліфікованих кадрів / О.В. Виноградова // Вісник Луганського національного Університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – 2013. – № 18 (277). – С. 26–33. 3. Гринько С.А. Рынок подготовки туристских кадров: реалии и перспективы развития / С.А. Гринько // Слобожанський науково-спортивний вісник: Зб. наук. праць. – 2006. – № 10. – С. 243–246. 4. Кнодель Л.В. Сучасна концепція системи туристської освіти / Л.В. Кнодель // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: зб.наук.праць. – Київ, 2004. – Вип. 32. – С. 338–343.

5. Федорченко В.К. Педагогіка туризму / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник – К. : Слово, 2004. – 296 с. 6. Сакун Л.В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира / Л.В. Сакун. – К. : МАУП, 2004. – 399 с. 7. Шпаченко И.А. Инновационная составляющая профессиональной подготовки специалистов для сферы социально-культурного сервиса и туризма / И.А. Шпаченко // Вестник ТГП. – 2011. – № 2. – С. 74–78.

*Паршина Н.О., Сухоруков В.А.
г. Харьков, Украина*

О ЗНАЧИМОСТИ ГУМАНИТАРНЫХ СОСТАВЛЯЮЩИХ СОВРЕМЕННОГО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ КОНФЛИКТОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

В последние десятилетия стало очевидно, что глобальная унификация материальной культуры, происходящая во всем мире, зачастую парадоксально приводит к росту «национально-стремительных» тенденций в духовном развитии народов. Ситуация в Украине, во многом повторяя мировые проблемы, ныне осложнена собственной спецификой в виде разрушения прежних системных связей и несформированности необходимых социальных и национальных механизмов для быстрого реагирования на современные требования общественного развития. Невыработанность общественной идеологии, недостаточная проявленность и организованность ведущих общественных сил, слабая разработанность научных представлений, прогнозов общественного развития в их связи с образованием способствуют выдвиганию противоречивых и противоречащих друг другу рецептов и моделей деятельности, порождающие многочисленные спорные и конфликтные коллизии, включая межъязыковые и межнациональные.

На наш взгляд, одной из важнейших задач гуманитарной составляющей национальной высшей школы является формирование и развитие у студентов психологического и морально-этического алгоритма продуктивной деятельности в различной социальной и профессиональной обстановке, включая конфликтную, а также гуманистического мировоззрения, способствующего наиболее эффективному существованию индивида в условиях современного полинационального и полилингвального мира.

В этом контексте трудно переоценить интегрирующую роль художественной литературы, способной за счет уникально эффективного воздействия художественной образности сделать понятными и близки-